

CONGRES 2009

5 & 6 NOVEMBER

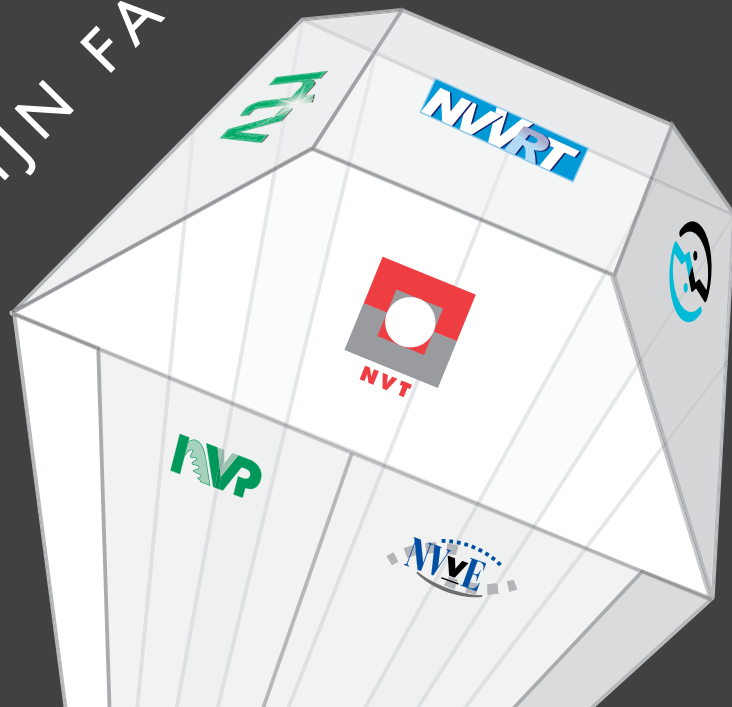
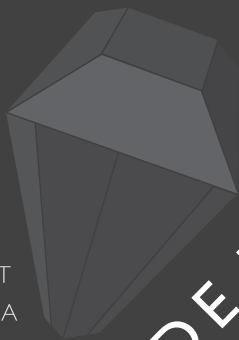
DE DOELEN ROTTERDAM

www.detandinalzijnfacetten.nl

DE TAND IN AL ZIJN FACETTEN

NVT
RTV
NVvP
NVvE
NVRT
NVMKA

Inhoudsopgave

Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten.....	5
Congresorganisatie.....	6
Welkom	7
Programma donderdagavond 5 november 2009.....	8
Inleiding hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009.....	9
Hoofdprogramma vrijdag 6 november.....	10
CV's moderatoren hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009.....	13
Abstracts en cv sprekers hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009.....	14
Accreditatie.....	22
NVT Lustrum	23
Inleiding programma (preventie)assistenten vrijdag 6 november 2009.....	24
Programma (preventie)assistenten vrijdag 6 november 2009	25
CV en abstract moderator programma (preventie)assistenten vrijdag 6 november 2009.....	26
Abstracts en cv sprekers programma (preventie)assistenten vrijdag 6 november 2009.....	27
Sponsors	31
Inschrijving en betaling.....	32
Inschrijfformulier.....	33

The Master's Choice

Geistlich
Bio-Gide®

Geistlich
Bio-Oss®

Evidence-Based:

- Extraction Socket Management
- Sinus-Floor Elevation
- Horizontal Ridge Augmentation
- Vertical Ridge Augmentation
- Peri-implantitis

Dent-Med Materials

Specialists in Bone and Tissue Regeneration

Dent-Med Materials b.v.
Postbus 381, 1700 AJ Heerhugowaard

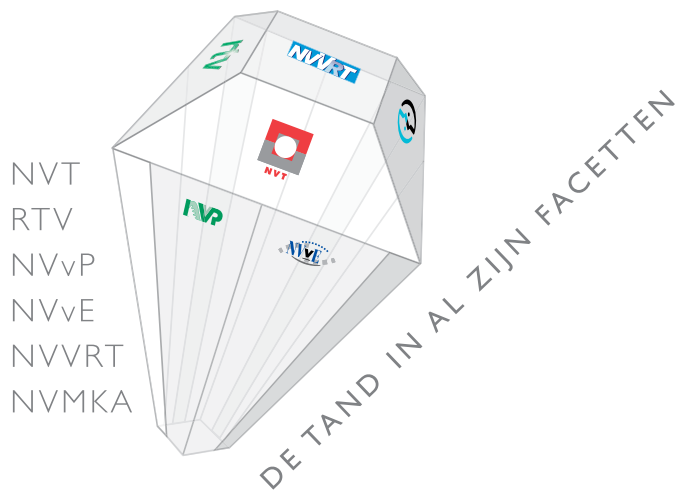
Bezoek/cursusadres:
Dorpsstraat 72, 1713 HK Obdam

Tel. 0226 - 360 150
Fax 0226 - 360 151
info@dent-medmaterials.nl
www.dent-medmaterials.nl

LEADING REGENERATION

Congres 2009 **De Tand in al zijn Facetten** **Donderdagavond 5 november en** **vrijdag 6 november 2009**

CONGRES 2009
5 & 6 NOVEMBER
DE DOELEN ROTTERDAM

De besturen van de organiserende verenigingen zijn er trots op Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten te organiseren. Deze unieke samenwerking heeft geleid tot een uitgebalanceerd programma.

Al in een vroeg stadium wordt de student, maar ook de tandarts die net is afgestudeerd, vanuit de professie gestimuleerd om lid te worden van meerdere verenigingen om zodoende goed geïnformeerd te blijven over de ontwikkelingen op vele gebieden binnen de tandheelkunde. Tevens stimuleren de organiserende verenigingen het volgen van bij- en nascholing in de verschillende vakgebieden.

Door het bundelen van krachten laten de besturen van de organiserende verenigingen zien dat vanuit diverse invalshoeken een interessant programma kan worden gepresenteerd. Aan de beroepsgroep wordt hiermee een krachtig signaal gegeven, dat door samenwerking van wetenschappelijke verenigingen met hun diverse disciplines een duidelijke meerwaarde verkregen kan worden bij de behandeling van de patiënt.

Congresorganisatie:

De Tand in al zijn Facetten

Postbus 1

4286 ZG Almkerk

Telefoon 0183 406035

Email: info@detandinalzijnfacetten.nl

www.detandinalzijnfacetten.nl

Fax 0416 391399

Locatie congres:

Congresgebouw De Doelen Rotterdam

Kruisplein 40 (ingang Willem Burgerzaal)

3012 CC Rotterdam

Telefoon 010 2171788

www.dedoelen.nl

Concert- en Congresgebouw De Doelen bevindt zich op loopafstand (5 minuten) van het Centraal Station in de binnenstad van Rotterdam. Trein, tram, bus en metro stoppen bij De Doelen voor de deur. Bovendien biedt de omgeving van De Doelen ruime parkeermogelijkheden.

Er zijn zes parkeergarages op loopafstand.

Voor gedetailleerde informatie: www.dedoelen.nl

Praktische informatie - bereikbaarheid en parkeren

Het Station en het Stationsplein worden op dit moment ingrijpend vernieuwd. Voor de laatste informatie betreffende bereikbaarheid: www.dedoelen.nl

Praktische informatie - metamorfose stationsplein

NEDERLANDSE VERENIGING
VAN TANDARTSEN

www.nvt.nu

Nederlandse Vereniging voor Parodontologie

www.nvvp.com

Nederlandse Vereniging
voor Endodontologie

www.nvve.com

NEDERLANDS VLAAMSE VERENIGING
VOOR RESTAURATIEVE TANDHEELKUNDE

www.nvrt.nl

MKA

Nederlandse Vereniging voor
Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie

www.nvmka.nl

www.rtvophetnet.nl

Donderdagavond 5 en vrijdag 6 november vindt Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten plaats in De Doelen in Rotterdam.

Het is uniek dat 6 verenigingen gezamenlijk een programma hebben opgezet voor de tandarts, mondhygiënist en (preventie)assistent. Door de goede samenwerking is het mogelijk om een interessant programma voor het hele team te bieden, waarin de basis vakgebieden van de tandheelkunde goed naar voren komen.

De sprekers zullen hun specifieke kennis en ervaring met u delen tijdens praktijkgerichte presentaties.

De (preventie)assistenten wordt een eigen programma aangeboden. Er wordt gerichte kennis aangereikt, waarmee de assistent de tandarts en de mondhygiënist goed kan ondersteunen in het contact met de patiënt.

Op donderdagavond wordt voor tandartsleden een casus behandeld in kleine discussiegroepen. De uitkomsten hiervan worden aansluitend plenair besproken onder leiding van Frank Abbas en Hugo De Bruyn. De discussiegroepen worden gevormd door de tandartsleden van de organiserende verenigingen. Eén groep is samengesteld uit masterstudenten, die zijn afgevaardigd door de drie opleidingen: ACTA, Groningen en Nijmegen.

Op vrijdag is het programma in beide zalen inhoudelijk identiek, maar opgebouwd vanuit verschillende invalshoeken, waarbij de team approach centraal staat.

Wij bevelen u dit unieke congres van de 6 organiserende verenigingen dan ook warm aan.

Wij hopen u te mogen begroeten in De Doelen bij De Tand in al zijn Facetten.

Jan de Kock van Leeuwen, NVT (congresvoorzitter)	www.nvt.nu
Erik Meijer, NVvP	www.nvvp.com
Frans Nugteren, NVvE	www.nvve.com
Ransom Altman, NVRT	www.nvrt.nl
Wim Knappers, RTV	www.rtvophetnet.nl
Fred Rozema, NVMKA	www.nvmka.nl

Voor de laatste informatie over het congres, programma en sponsors, verwijzen wij u naar de website van Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten:
www.detandinalzijnfacetten.nl

Uitgave programmaboekje: mei 2009

Tijdschema donderdagavond 5 november 2009

Vanaf 18.00	Ontvangst deelnemers – Willem Burgerzaal Foyer
Buffet	18.00 – 19.45 uur
19.45 – 20.30 uur	Discussiegroepen in 7 zalen
Pauze	20.30 – 21.00 uur
21.00 – 21.45 uur	Plenaire bespreking casus
Afsluiting	21.45 uur
21.45 uur	Aperitief aangeboden door Elysee Dental

Toelichting programma donderdag

Op donderdagavond vindt een unieke multidisciplinaire aanpak van een casus plaats.

Deze avond wordt speciaal voor de tandartsleden van de organiserende verenigingen georganiseerd. Bij Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten, zijn zowel specialisten als algemeen praktici met diverse interesses aanwezig. Het is dan ook een uitdaging om voor deze avond in te schrijven.

Doel van de avond is de tandheelkunde in al zijn facetten te beschouwen om zo samen met collegae tot een multidisciplinair behandelplan te komen. In kleine groepen zal een casus worden besproken, met parodontale, endodontische en restauratieve problemen. De ingeschreven deelnemers krijgen circa 2 weken voorafgaande aan 5 november informatie over de casus toegestuurd. In de groepen zijn alle disciplines vertegenwoordigd. Tevens wordt een studentengroep geformeerd bestaande uit 30 studenten uit de master van ACTA, Nijmegen en Groningen.

In de eerste sessie wordt in iedere groep onder leiding van een voorzitter de casus besproken.

In de daarop volgende plenaire sessie komen de groepen bij elkaar en worden de (behandel)plannen naast elkaar gelegd en bediscussieerd. Dit is duidelijk een voorbeeld van Team Approach.

Bij de behandeling van onze patiënten spelen communicatie en diagnostiek een uiterst belangrijke rol. Voor het maken van een verantwoorde behandelplanning moeten we ons echter ook steeds afvragen welke factoren de duurzaamheid van ons (be-)handelen eventueel negatief zouden kunnen beïnvloeden. Door het combineren en in kaart brengen van een complete diagnostiek op elk tandheelkundig terrein, kan voor de individuele patiënt de meest geschikte volgorde van ons handelen worden bepaald, om zo efficiënt een voorspelbaar behandelresultaat te verkrijgen.

Niet alleen de technische en materiaalkundige beperkingen kunnen tot mislukken van een therapeutisch concept leiden, maar ook de patiënt zelf kan als “gastheer” een risico voor betrouwbare stabiliteit in zich dragen. In zulke gevallen zijn intensieve begeleiding en professionele nazorg onontbeerlijk.

Door de grote hoeveelheid differentiaties en specialisaties binnen de tandheelkunde zou de algemeen practicus niet alleen het overzicht, maar ook het uiteindelijke doel en de wensen van de patiënt uit het oog kunnen verliezen.

Bij De Tand in al zijn Facetten zullen sprekers uit meerdere tandheelkundige disciplines vanuit specifieke invalshoeken hun wetenschappelijk steentje bijdragen tot het in goede volgorde plaatsen van mogelijke behandelopties.

Doelgroep: tandheelkundig behandelteam en studenten

Het hoofdprogramma wordt in twee zalen gepresenteerd. Per zaal wordt plenair een volgorde van het te behandelen element gehanteerd:

- *Bottom up*
- *Top down*

Ter afsluiting van het programma wordt in elke zaal een korte samenvatting verzorgd door de moderator.

Deelnemers kunnen tijdens de pauzes wisselen van zaal. Tussen de presentaties in is geen tijd ingeruimd voor wisselingen.

Hand-outs van de presentaties van de sprekers worden de deelnemers ter beschikking gesteld.

Hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009

Tijdschema hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009

Vanaf 08.00 uur	Ontvangst en registratie
09.00 uur	Aanvang programma

Hoofdprogramma Zaal A	Moderator	Prof.dr. F.Abbas (blz. 13)
09.00 uur	Opening Congres De Tand in al zijn Facetten	
Restauratief	09.15 – 10.45 uur	
09.15 – 10.00 uur	Occlusaal herstel door middel van directe restauraties: dynamische aanpak anno 2009	Dr.A.W.J. van Pelt (blz. 18)
10.00 – 10.45 uur	Occlusaal herstel door middel van indirecte restauraties: aanpak in 2009	Prof.dr. I.M. Naert (blz. 17)
Pauze	10.45 – 11.15 uur	
Parodontologie	11.15 – 12.45 uur	
11.15 – 12.00 uur	Hoe zijn we geprogrammeerd voor een goede afweer tegen paropathogene bacteriën?	Prof.dr. B.G. Loos (blz. 16)
12.00 – 12.45 uur	Problemen in de pocket: paropathogenen!	Prof.dr. A.J. van Winkelhoff (blz. 21)
Lunch	12.45 – 14.00 uur	
Endodontologie	14.00 – 15.30 uur	
14.00 – 14.45 uur	Endodontie in permanente onvolgroeide elementen	W.J. van Driel (blz. 14)
14.45 – 15.30 uur	Endodontie in permanente onvolgroeide elementen	Mw. M.H. Ree (blz. 19)
Pauze	15.30 – 16.00 uur	
Endodontologie	16.00 – 17.00 uur	
16.00 – 17.00 uur	De (vezel)stiftopbouw in al zijn facetten	Mw. dr. W.A. Fokkinga (blz. 15)
17.00 – 17.15 uur	Samenvatting en afsluiting door prof.dr. F.Abbas	Prof.dr. F.Abbas (blz. 13)
Afsluiting	17.15 – 18.15 uur	
17.15 – 18.15 uur	Afsluitende borrel in Expofoyer	

De deelnemers in de zalen van het hoofdprogramma kunnen tijdens de pauzes wisselen van zaal. NB: de middagpauze valt in zaal A en zaal B niet gelijk.

Hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009

Hoofdprogramma Zaal B	Moderator	Prof.dr. H. De Bruyn (blz. 13)
09.00 uur	Opening Congres de Tand in al zijn Facetten	
Begin behandelplan	09.15 – 10.45 uur	
09.15 – 10.15 uur	Diagnostiek en behandelingsplanning – de sleutel tot succes?	Dr. S.A. Smeekens (blz. 20)
10.15 – 10.45 uur	Diagnostiek en behandelingsplanning – de sleutel tot succes?	J.P.A.M. Smeekens (blz. 19)
Pauze	10.45 – 11.15 uur	
Endodontologie	11.15 – 12.45 uur	
11.15 – 12.00 uur	BARST! – Alles over de verticale wortelfractuur	Mw. M.L. Siers (blz. 19)
12.00 – 12.45 uur	BARST! – Alles over de verticale wortelfractuur	Mw. A.G.M. Bouwman (blz. 14)
Lunch	12.45 – 14.00 uur	
Parodontologie	14.00 – 15.00 uur	
14.00 – 15.00 uur	Parodontale therapie, in het daglicht van reconstructies	J.P.A.M. Smeekens (blz. 19)
Pauze	15.00 – 15.30 uur	
Restauratief	15.30 – 17.00 uur	
15.30 – 16.15 uur	Occlusaal herstel door middel van indirecte restauraties: de praktische aanpak anno 2009	S.P.V.H. Keizer (blz. 16)
16.15 – 17.00 uur	Occlusaal herstel door middel van directe restauraties: dynamische aanpak anno 2009	Dr. A.W.J. van Pelt (blz. 18)
17.00 – 17.15 uur	Samenvatting en afsluiting door prof.dr. H. De Bruyn	Prof.dr. H. De Bruyn (blz. 13)
Afsluiting	17.15 – 18.15 uur	
17.15 – 18.15 uur	Afsluitende borrel in Expofoyer	

21e Lustrum 6 november 2009 De Doelen Rotterdam

NVT 105 jaar jong! – Lustrumviering

Aansluitend aan het congres start vanaf 18.45 uur het wervelende lustrumprogramma van de NVT. Inschrijving voor deze avond is mogelijk voor leden en

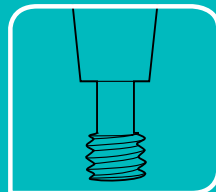
niet-leden van de NVT, congresdeelnemers en niet-congresdeelnemers.

Wilt u met collega's een bruisende avond beleven? Schrijf u dan nu in op: www.nvt.nu

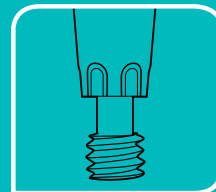
NEW

NEW HORIZONS WITH ANKYLOS® C/X: Discover the option of indexing

With TissueCare Connection

With TissueCare Connection AND index

For more than 20 years, **ANKYLOS®** with the hard and soft tissue maintaining tapered TissueCare Connection has stood for long-term red-white esthetics.

Select now and only with **ANKYLOS® C/X**:

- Indexed abutments for simple and accurate placement
- Non indexed abutments if free positioning is beneficial
- Both with TissueCare Connection for optimum stability and rotation locking

Curious on **ANKYLOS® C/X**?

<http://ankylos.dentsply-friident.com>

ANKYLOS® | **DENSPLY**
FRIIDENT

Prof. dr. H. De Bruyn

Hugo De Bruyn is in 1983 afgestudeerd als tandarts aan de Katholieke Universiteit in Leuven. In 1987 promoveerde hij tot doctor in de geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen en behaalde vervolgens in 1988 zijn masters degree in Periodontology aan de Lund Universiteit Zweden.

Vanaf 1988 tot 2004 was Hugo De Bruyn werkzaam als exclusief parodontoloog in het Centrum voor Parodontologie en Implantologie te Brussel. Vanaf 1997 is hij aangesteld als associate professor aan het Department Periodontology Malmö University Zweden. Sinds 1 oktober 2004 is Hugo De Bruyn benoemd tot Professor en hoofd van de Afdeling Parodontologie en Orale implantologie aan de Universiteit van Gent. Hij is coördinerend stagemeester van de specialisten-opleiding Parodontologie en directeur van het tweejarig opleidingsprogramma Orale Implantologie. De aandachtspunten van de onderzoeksgroep liggen op vlak van de implantologie specifiek op versnelde implantaatbelasting, geleide implantaatplaatsing en CAD-CAM technieken, effect van roken op implantaatsucces, implantaat-behandeling bij Down syndroom en peri-implantitis. In de parodontologie gebeurt onderzoek naar vereenvoudigde behandelprotocollen, attitude en reflectie van tandartsen en specialisten bij parodontale behandelingen, laserbehandeling bij parodontale aandoeningen en interacties op de biofilm-vorming. Per 1 januari 2009 ook visiting professor aan de afdeling prothetiek van de Malmö University Zweden.

Prof.dr. F. Abbas

Frank Abbas studeerde tandheelkunde aan de RuG en daarna parodontologie aan de UvA, later ACTA. In 1989 volgde erkenning als parodontoloog-NVvP. Hij is mede-oprichter van de Kliniek voor Parodontologie Amsterdam en gaf leiding aan de MSc opleiding parodontologie van ACTA. In 2003 werd hij benoemd tot hoogleraar parodontologie aan de RuG en in 2007 tot hoofd van het UMCG-Centrum voor Tandheelkunde en Mondzorgkunde.

Abstracts en cv sprekers hoofdprogramma vrijdag 6 november 2009

De abstracts en cv's zijn geplaatst in alfabetische volgorde sprekers

Mw. A.G.M. Bouwman

Aukje Bouwman was in februari 2000 de eerste die in Nijmegen als tandarts afstudeerde in het nieuwe millennium.

Daarna werkte zij als medewerker in een algemene praktijk en vervulde diverse waarnemingen.

Van september 2002 tot oktober 2005 volgde ze de MSc opleiding tot tandarts-endodontoloog aan het ACTA. Sinds het afronden van de opleiding werkt zij als tandarts-docent op de afdeling Preventieve en Curatieve tandheelkunde van de Radboud Universiteit Nijmegen, vooral op het gebied van de endodontologie. Daarnaast is zij 2,5 dag per week werkzaam in haar verwijspraktijk voor endodontologie te Nijmegen.

Barst! Alles over de verticale wortelfractuur

Aukje Bouwman en Machteld Siers

De verticale wortelfractuur is een veel voorkomende aanleiding voor het verlies van een tand of een kies.

Het levert enorme frustratie op als na uiterste endodontische inspanning succes uitblijft. Uiteindelijk rest dan vaak nog extractie. Hoe diagnosticeer je een verticale fractuur? Wat zijn de mogelijke oorzaken? We tonen casuïstiek en presenteren de stand van zaken in de literatuur. Daarna richten we onze blik op de toekomst wat betreft experimentele preventieve maatregelen en behandelingen.

W.J. van Driel

Walter Johan van Driel is geboren op 26 juni 1959 in Eindhoven en heeft de Nederlandse nationaliteit. Hij studeerde van 1977 tot 1984 tandheelkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Na zijn afstuderen is hij tot 1987 gast-medewerker geweest van de vakgroep cariologie, endodontologie en pedodontologie bij dezelfde universiteit alwaar hij zich specifiek heeft bekwaamd in de endodontologie. In 1985 trad hij als toegevoegd docent van de vakgroep cariologie en endodontologie in dienst bij de Algemene Kliniek van ACTA. Gedurende de periode 1997-2005 is hij universitair docent van de afdeling cariologie, endodontologie en pedodontologie (CEP) geweest waarin hij zowel het doctorale onderwijs als de post-doctorale opleiding endodontologie mede heeft verzorgd. Tevens gaf hij namens de afdeling CEP het PAOT-onderwijs in de endodontologie. Sinds 1994 heeft hij diverse functies binnen de Nederlandse Vereniging voor Endodontologie (NVvE) gehad, waarvan hij vanaf 1997 tot 2000 voorzitter is geweest. Tevens is hij van 2002-2007 hoofdredacteur geweest van Het Kanaal, het verenigingsblad van de NVvE dat 4 maal per jaar verschijnt. Hij is van diverse wetenschappelijke verenigingen lid en tevens Fellow van het International College of Dentists (ICD). Binnen de Nederlandse Maatschappij Tandheelkunde (NMT) heeft hij in diverse werkgroepen gefunctioneerd waarvan de belangrijkste de Projectgroep Tarieven Endodontologie (PTE) is geweest.

Dit heeft onder andere geresulteerd in een tarief voor het gebruik van de behandelmicroscoop binnen de endodontologie, uniek voor Europa. Sinds 1986 heeft hij een verwijsp praktijk voor endodontologie.

Endodontie in permanente onvolgroeide elementen

Walter van Driel en Marga Ree

De pulpa is onmisbaar voor de vorming van dentine. Als de vitaliteit van de pulpa in een jong permanent element verloren gaat voordat de wortel is volgroeid, dan brengt dat speciale problemen met zich mee. De wortelvorming stopt, met als gevolg dat er een kortere radix met een veelal wijd open apex en zeer dunne dentine wanden overblijft. Het risico op breuk is verhoogd in zo'n element. Daarom is het van het grootste belang dat de pulpa in een onvolgroeid element vitaal blijft als deze ten gevolge van cariës of trauma is aangedaan. Als de pulpa in een onvolgroeid element onverhoopt necrotisch is geworden, dan dient de wortelkanaalvulling van een dergelijk element met een wijd open apex aan specifieke eisen te voldoen. Tegenwoordig geldt Mineral Trioxide Aggregate, (MTA) als het materiaal van keuze voor vitale pulpa therapie en apexificaties. In deze presentaties zal uitgebreid aandacht worden besteed aan de toepassingen van MTA. U zult een overzicht krijgen van de benodigde instrumenten, en vele praktische tips leren om MTA op de juiste manier te verwerken en aan te brengen. Tevens zal aandacht worden besteed aan het vervaardigen van een adhesieve opbouw in een element dat een MTA apexificatie heeft ondergaan. Het uitgangspunt hierbij is om de weerstand tegen breuk van een onvolgroeid element zoveel

mogelijk te verhogen. Onderwerpen die in deze presentaties aan bod zullen komen zijn onder meer:

- Het maken van een behandelplan voor een jong onvolgroeid element met een pulpa-expositie
- Indicaties en klinische uitvoering van de directe pulpa-overkapping, de pulpotomie, de pulpectomie en de apexificatie
- Versteving van een onvolgroeid element met adhesieve technieken

Mw. dr. W.A. Fokkinga

Wietske Fokkinga studeerde Tandheelkunde in Nijmegen. Sinds haar afstuderen (2001) werkt zij als tandarts in een algemene praktijk en is zij verbonden aan de vakgroep Orale Functieleer aan het UMC St Radboud (Nijmegen). Zij verbleef 3 maanden in Finland als research fellow in Turku (Finland). In juni 2007 is zij gepromoveerd op het gebied van de plastische opbouw van endodontisch behandelde gebitselementen. Naast haar werk als algemeen practicus en onderzoeker doceert ze in het reguliere tandheelkundige onderwijs en in postacademische cursussen (PAO-T) en geeft ze lezingen nationaal en internationaal.

De (vezel)stiftopbouw in al zijn facetten

Dr. Wietske Fokkinga

Bij het functioneel herstellen van een endodontisch behandeld

element spelen verschillende facetten een rol. Een aantal van deze facetten zijn: de hoeveelheid resterend tandweefsel; de keuze wel of geen stift; zo ja, welke stift; de duurzaamheid van opbouwen. In deze lezing zullen de algemene principes van de stiftopbouw worden aangestipt. De huidige stand van zaken zal hierbij aan bod komen aan de hand van onderzoeksgegevens, waarbij er dieper op het opbouwen met vezelstiften zal worden ingegaan.

S.P.W.H. Keizer

Peter Keizer is in 1979 afgestudeerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij werkt parttime als algemeen practicus in een grote groepspraktijk te Zaandam en is daarnaast werkzaam als tandarts–prothetist in de Kliniek voor Parodontologie Amsterdam. Het afgelopen decennium gaf hij meer dan 190 voordrachten en cursussen over uiteenlopende prothetische onderwerpen (implantologie/volkeramiek) in binnen- en buitenland. Hij is lid van AES (American Equilibration Society) en de AAFP (American Academy of Fixed Prosthodontics)

Oclusaal herstel door middel van indirecte restauraties: de praktische aanpak anno 2009

Peter Keizer

Wanneer de patiënt klachtenvrij is en er wordt besloten om het oclusaal herstel in composiet te vervangen door indirecte

restauraties, staat de tandarts voor de keuze metaal, metaal-keramiek of volkeramiek, ieder met een specifieke preparatie techniek. Door het enorme aanbod op de volkeramische markt dreigt goud op de achtergrond te raken terwijl juist ten aanzien van dit specifieke thema de partiële omslijping met knobbel overkapping (denk aan de tweede molaren) een uitstekende indicatie kan zijn voor langdurig functie herstel, bijvoorbeeld in combinatie met volkeramiek in de esthetische zone. De praktische aanpak hoe, waarom, waarmee in 2009.

Prof. dr. B.G. Loos

Bruno Loos is in 1981 afgestudeerd als tandarts. Na een periode algemene praktijk, behaalde hij een MSc in de parodontologie en een PhD in de orale biologie, beide in de VS. Loos is hoogleraar parodontologie en werkt full time bij de afdeling parodontologie aan het ACTA. Hij stuurt het MSc programma parodontologie bij ACTA. Sinds 2008 is Loos voorzitter van de afdeling Conserverende en Preventieve Tandheelkunde en hoofd van de sectie parodontologie/biochemie. Zijn onderzoek is gerelateerd aan vatbaarheid voor parodontitis, m.n. genetische en immunologische aspecten. Daarnaast bestudeert hij systemische effecten van parodontitis. Loos is Associated Editor van het Journal of Clinical Periodontology.

Hoe zijn we geprogrammeerd voor een goede afweer tegen paropathogene bacteriën? Prof.dr. Bruno Loos

Naast de bacteriële aanval speelt ook de verdediging een belangrijke rol bij het ontstaan en het verloop van parodontitis. Door wetenschappelijk onderzoek neemt het inzicht in de immunologische processen die een rol spelen bij deze aandoening steeds meer toe. In deze lezing komen de verschillende soorten immuunreacties, de 'spelers' en de ontstekingsfactoren aan bod. Daarnaast staat de spreker stil bij de genetische achtergrond van de patiënt: hoe is iemand geprogrammeerd voor een goede afweer? Zijn er al genetische markers in ontstekingsfactoren die hier inzicht in geven?

Prof. dr. I.M. Naert

Ignace Naert studeerde af als tandarts aan de K.U.Leuven in 1977. Sindsdien is hij verbonden aan de afdeling Prothetische Tandheelkunde aldaar. Hij is gewoon hoogleraar aan de faculteit geneeskunde en hoofd van de afdeling Prothetische THK, binnen de School voor Tandheelkunde, Mondziekten en Kaakchirurgie. Zijn leeropdracht omvat vast prothetisch/restauratief herstel bij de gecompromitteerde dentitie zowel in de Masteropleiding Tandheelkunde, als in de Master-na-Masteropleiding in de Restauratieve Tandheelkunde. Zijn onderzoeksinteresses situeren zich rond klinische studies van prothetisch-restauratieve

behandelingen zowel als rond dierexperimentele studies waarbij de invloed van belasting op orale implantaten en omgevende bot wordt bestudeerd.

Hij is (co-) auteur van meer dan 150 publicaties in peer reviewed tijdschriften en van verschillende tekstboeken.

Oclusaal herstel door middel van indirecte restauraties: aanpak in 2009

Prof.dr. Ignace Naert

Tandartsen zijn sterk als het gaat om technische uitvoering voor het vervangen van tanden dan wel bij het restaureren ervan. Nog sterker worden ze wanneer ze gesteund zijn door tandtechnici die een deel van de klus mede helpen waarmaken. In de laatste decennia heeft de adhesieve composietopbouw, bij herstel van beschadigde tanden, zijn definitieve plaats weten te veroveren terwijl implantaten op een voorspelbare manier elegant voor vaste tandvervanging zorgen. Toch blijft volledige oclusale opbouw uitdagend en menigeen heeft zich wel eens verslikt, wanneer dit ongepland en niet-systematisch geschied.

Doel van deze bijdrage is in te gaan waar moeten we op letten en welke zijn de strategisch juiste keuzes in de behandelingsuitvoering bij toepassing van indirecte procedures en dit te toetsen aan de huidige evidentie van duurzaamheid van indirecte restauraties.

Dr. A.W.J. van Pelt

Hans van Pelt is geboren in Schiedam op 21 maart 1954. Studeerde tandheelkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1972-1978). Promotie-onderzoek afgerond met proefschrift in 1985. Was full-time verbonden aan de afdeling Prothetische Tandheelkunde van 1978-1985. Daarna werkzaam in algemene (groeps)praktijk van 1984-1999. Sinds 1991 is hij verbonden aan het Martiniziekenhuis in Groningen waar hij een Afdeling Bijzondere en Restauratieve Tandheelkunde heeft opgezet naast de afdeling Mondziekten en Kaakchirurgie. Sinds 2000 weer verbonden aan het Academische Centrum Mondzorg Groningen van het Universitair Medisch Centrum Groningen, Domein Orale Functie. Belast met onderwijs in de Restauratieve Tandheelkunde en Kroon- en Brugwerk. Daarnaast is hij medeoprichter en vice-voorzitter van de NVVRT (Nederlands-Vlaamse Vereniging voor Restauratieve Tandheelkunde) en belast met specialisatie in de restauratieve prothetische tandheelkunde. Hij is sinds 1990 verbonden als gastdocent aan ACTA voor PostAcademische Onderwijs (PAOT) en is al jaren actief als docent voor het NiVVT in België. In totaal heeft hij meer dan 350 cursussen en voordrachten gegeven. Verder verschenen van zijn hand vele artikelen op het gebied van de adhesieve- en prothetische tandheelkunde.

Oclusaal herstel door middel van directe restauraties: dynamische aanpak anno 2009

Dr. Hans van Pelt
In de laatste decennia heeft de adhesieve composietopbouw, bij herstel van beschadigde tanden, zijn definitieve plaats weten te veroveren. Tandartsen staan hierbij sterker als zij bij de technische uitvoering voor met name het vervangen van postcaniene elementen tanden worden gesteund zijn door tandtechnici die de oclusale vormgeving in was kunnen modelleren. De volledige oclusale opbouw is een van de grootste uitdagingen omdat men zich gemakkelijk verslijkt, wanneer dit ongepland en niet-systematisch geschied. Doel van deze bijdrage is om aan te geven hoe met minimaal invasieve adhesieve technieken de door de tandtechnicus vervaardigde vormgeving in was wordt overgebracht in de mond. Het is niet zo dat dit de definitieve behandeling is. Er wordt eigenlijk geparkeerd in composiet. Deze benadering wordt ook toegepast wanneer indirecte procedures geïndiceerd zijn. De oclusale vormgeving kan op deze manier langdurig worden uitgetest waardoor later te vervaardigen indirecte restauraties tot duurzaam functieherstel zullen leiden.

Mw. M.H. Ree

Marga Ree studeerde in 1979 af als tandarts aan de Universiteit van Amsterdam. Na haar afstuderen is zij tot 1984 parttime medewerker geweest van de afdeling cariologie, endodontologie en pedodontologie. In 2001 heeft zij haar specialisatie endodontologie voltooid en geeft sindsdien regelmatig post-academische cursussen en lezingen in binnen- en buitenland. Tevens heeft zij diverse publicaties op haar naam staan in nationale en internationale vakbladen en heeft zij een bijdrage geleverd aan diverse boeken op het gebied van endodontologie en algemene tandheelkunde. Sinds 1980 heeft zij een praktijk in Purmerend, waarvan de laatste tien jaar een verwijspraktijk voor endodontologie.

Endodontie in permanente onvolgroeide elementen

Walter van Driel en Marga Ree (Zie W.J. van Driel - pag 15)

Mw. M.L. Siers

Machteld Siers deed in 1996 tandarts-examen aan de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN). Daarna werkte zij als waarnemster in verschillende praktijken. Dit combineerde zij met een beroepsdifferentiatie tot tandarts-endodontoloog aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. In september 1999 heeft zij het examen tot

tandarts-endodontoloog met succes afgelegd. Vanaf die tijd werkt zij als tandarts-docent, verbonden aan de vakgroep cariologie en endodontologie van de Katholieke Universiteit Nijmegen, vooral op het gebied van de endodontologie. Hiernaast voert zij sinds 1999 een verwijspraktijk voor endodontologie.

Barst! Alles over de verticale wortelfractuur

Aukje Bouwman en Machteld Siers
(Zie mw. A.G.M. Bouwman - pag 14)

J.P.A.M. Smeekens

Jan Smeekens studeerde af als één van de eerste tandartsen van de Nijmeegse signatuur. Na het vervullen van de militaire dienstplicht was hij een aantal jaren werkzaam in een zeer inspirerende praktijk in Zwitserland. Tot voor kort was hij steeds verbonden aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, achtereenvolgens op de afdeling Prothetische Tandheelkunde en de afdeling Parodontologie en voerde hij daarnaast in deeltijd een "Verwijspraktijk voor Parodontologie, Implantologie en Reconstructieve Tandheelkunde". De laatste jaren waren zijn onderwijsactiviteiten gericht op tandartsen in het internationale Masters-programma Parodontologie en op keuzeblokstudenten in hun laatste studiejaar, met als specifiek aandachtsgebied de integratie van vakgebieden bij behandelingsplanning en uitvoering van complexe tandheelkundige

problematiek. Sinds 2006 coacht hij in een pretentiefus klinisch “Continuing Education”-project tandartsen, die zich willen bekwalen in “Comprehensive Dentistry”.

Parodontale therapie, in het daglicht van reconstructies Jan Smeekens

Gebitsreconstructies vergen meestal aanzienlijke offers van de betreffende patiënt; er zal vrijwel steeds veel energie en tijd moeten worden geïnvesteerd en het is nog duur ook.

De duurzaamheid van de herstelwerkzaamheden wordt niet zelden eerder bepaald door cariologische en/of parodontale factoren, de zg. “biologische” mislukkingen, dan ten gevolge van “technische” mislukkingen, die van de werkstukken zelf.

In principe een uiterst banale gebeurtenis onder het oog van zoveel professionele krachten.

Deze voordracht gaat voornamelijk in op:

- behandelconcepten uit de parodontologie, die specifiek zijn afgestemd op het handhaven c.q. creëren van een betrouwbare basis voor reconstructies op natuurlijke gebitselementen (overigens een wezenlijk verschil met parodontale therapie voor gebitsbehoud!)
- technieken die de esthetiek van het parodontium bij gebitselementen of op ponticlocaties kunnen verbeteren alvorens te reconstrueren.

Opvallend in het parodontale concept zal enerzijds zijn dat de behandeling meer gericht is op de chronisch “zieke” dan op reparatie van alleen de “ziekte” en anderzijds welke aandacht dan toch nog uitgaat naar de bewerking van het worteloppervlak.

Dr. S.A. Smeekens

Sjoerd Smeekens studeerde in 1997 af aan de universiteit van Nijmegen. Van 1999 tot 2005 werkte hij als assistent professor, daarna als associate professor aan de afdeling voor reconstructieve tandheelkunde in Bazel, Zwitserland.

In 2005 volgde de benoeming tot associate professor aan de universiteit van Freiburg, Duitsland als hoofd van het “postgraduate program”, de opleiding van stafleden en het studentenonderwijs. In 2006 behaalde hij de Zwitserse specialisatie in de reconstructieve tandheelkunde en in 2008 de Duitse specialisatie in de prothetische tandheelkunde. Sinds het afronden van zijn promotieonderzoek in de parodontologie heeft hij een verwijspraktijk voor reconstructieve tandheelkunde in Nederland.

Diagnostiek & behandelingsplanning, de sleutel tot succes? Dr. Sjoerd Smeekens en Jan Smeekens

Elke poging tot optimaal herstel dient te beginnen bij het eind: het te bereiken functionele en esthetische resultaat op lange termijn zal steeds het uitgangspunt van elke reconstructieve inspanning moeten zijn. Planning en fasering van de te verrichten behandelingen worden al terugredenerend vastgesteld, waarbij vanzelf een aantal vragen wordt opgeroepen, bijvoorbeeld:

- zijn kaakrelatie, vlak van occlusie en beethoogte acceptabel?
- voldoen incisale lijn, occlusievlak en gingivamorfologie aan de esthetische wensen?

- is het aantal resterende gebitselementen voldoende?
- zijn ze voor reconstructieve doeleinden voldoende betrouwbaar?
- staan ze in een goede (strategische) positie?
- bestaat er voldoende garantie voor een stabiel eindresultaat?

Naast het beantwoorden van deze vragen zal de duo-presentatie u richtlijnen meegeven aan de hand waarvan het mogelijk is de etiologie van de gebitsafwijking en daarmee de causale therapie voorspelbaar te kunnen bepalen.

Prof.dr. A.J. van Winkelhoff

Arie Jan van Winkelhoff studeerde Biologie, met microbiologie als specialisatie, aan de Rijks Universiteit Utrecht en de Universiteit van Gainesville, Florida, USA. In 1986 promoveerde hij op de Vrije Universiteit (proefschrift: Black-pigmented Bacteroides in human oral infections). Van 1986-2008 was hij medewerker van de Afdeling Orale Microbiologie en hoofd van het Klinische Laboratorium voor Parodontale Microbiologie. Vanaf 2004 was hij als hoogleraar aan deze afdeling verbonden. Van 1988 tot 1992 was hij visiting professor aan de School of Oral Biology, State University of New York te Buffalo, USA. Sinds 2002 is hij visiting professor in Periodontology aan het Eastman Dental Institute in Londen. In zijn onderzoek houdt hij zich o.a. bezig met de rol van bacteriologie voor diagnose en behandeling

van parodontitis en het gebruik van antibiotica bij de behandeling van ernstige parodontale en peri-implantaire infecties. Ook de rol van genetische eigenschappen bij orale infecties behoort tot zijn aandachtsgebied. Thans is hij werkzaam bij de afdeling Tandheelkunde en de afdeling Medische Microbiologie van het Universitair Medisch Centrum Groningen hoofd. Hij is lid van de editorial board van een zestal internationale wetenschappelijke tandheelkundige tijdschriften.

Problemen in de pocket: paropathogenen!

Prof. dr. Arie Jan van Winkelhoff

Parodontale infecties worden veroorzaakt door bacteriën. De bacteriën die we uit de parodontale pockets kweken zijn veelal commensaal. Maar zijn ze dat allemaal? Welke factoren bepalen de samenstelling van de subgingivale plaque? Hebben leefgewoonten zoals dieet, stress en roken een invloed? Een belangrijk deel van de subgingivale plaque bacteriën is nog steeds niet te kweken. Is daar al meer zicht op? Hebben mensen die genetisch gevoelig zijn voor parodontale afbraak dezelfde bacteriën als mensen die dat veel minder zijn? Op deze en nog andere vragen zal worden ingegaan op zoek naar mogelijke antwoorden.

Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten is geaccrediteerd met het Q-Keurmerk®

Na afloop van het congres ontvangt u een certificaat – bewijs van deelname – dat in het kader van het Q-Keurmerk® wordt uitgereikt.

Door de Q-Keurmerk® accreditatie van dit congres krijgt u voor de KRT registratie 2 geaccrediteerde punten (KRT-Q punten) voor de donderdagavond en voor de vrijdag 6 KRT-Q punten.

Door de Q-Keurmerk® accreditatie van dit congres kunnen de mondhygiënisten de geaccrediteerde punten laten bijschrijven in het portfolio van het KRM.

Adviseert ú al elmex® SENSITIVE tandspoeling?

Blootliggende tandhalzen vragen om een optimale bescherming. Adviseer uw patiënten om daarom naast elmex® SENSITIVE tandpasta, ook elmex® SENSITIVE tandspoeling te gebruiken.

Net als de tandpasta bevat deze ook het snelwerkende Aminfluoride, wat zorgt voor een afsluitende laag en zo overgevoeligheid én tandhals cariës helpt voorkomen. Daarnaast bevat elmex® SENSITIVE tandspoeling ook een polymeer (hydrogel), wat een extra beschermende laag legt rondom tanden en kiezen.

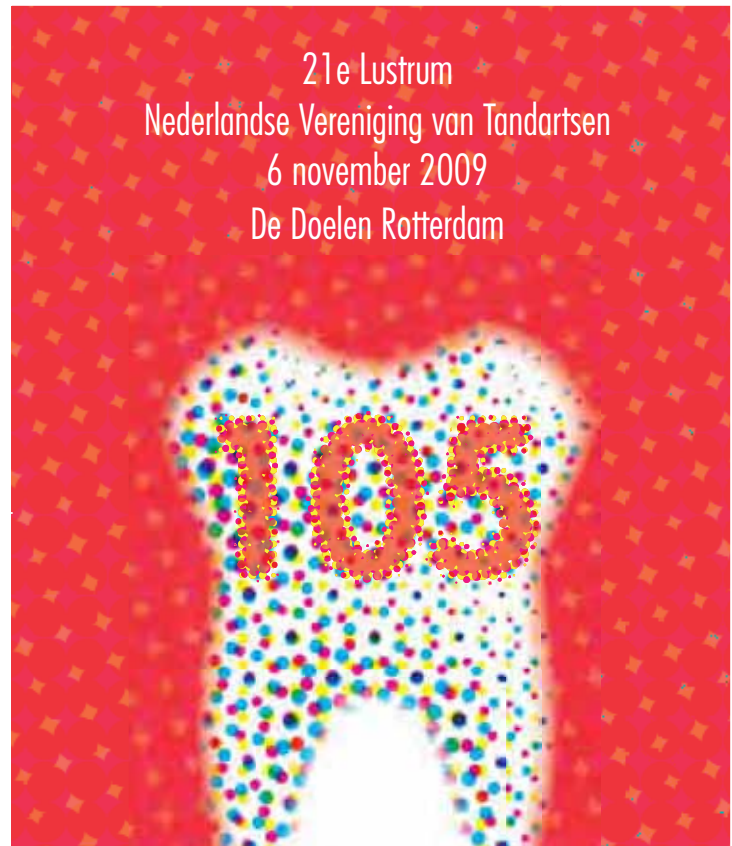
Gecombineerd gebruik van elmex® SENSITIVE tandpasta én tandspoeling zorgt voor een betere werking. Recent onderzoek van Petersson et al. (2007) heeft dit wederom aangetoond. Wilt u een samenvatting ontvangen van dit onderzoek of heeft u vragen over elmex® SENSITIVE? Mail dan naar dental@gaba-bv.nl of kijk op www.gaba-bv.nl.

GABA Benelux
the specialist in oral care

GABA B.V. - Postbus 27, 1380 AA Weesp.
Tel. +31 (0) 294 491 990 - dental@gaba-bv.nl - www.elmex.nl

GABA The specialist in oral care

21e Lustrum
Nederlandse Vereniging van Tandartsen
6 november 2009
De Doelen Rotterdam

NEDERLANDSE VERENIGING
VAN TANDARTSEN

Een heel belangrijk deel van het programma van het congres De Tand in al zijn Facetten is ingeruimd voor de (preventie) assistent. De rol van de assistent in de tandartspraktijk is de laatste jaren immers steeds complexer geworden en een moderne praktijk kan gewoonweg niet functioneren zonder goed getrainde, goed gemotiveerde en goed opgeleide assistent(en).

Sommige preventie behandelingen kunnen goed door een assistent worden uitgevoerd. De assistent moet dan wel precies weten wat er van haar of hem verwacht wordt, en waar de verantwoordelijkheid van de assistent ophoudt.

Bij tal van behandelingen is een actieve rol van de assistent aan de stoel onmisbaar. Denk hierbij aan het maken van tijdelijke restauraties, het fotograferen van tandheelkundige behandelingen en het uitgebreid ondersteunen van de tandarts bij bijvoorbeeld de wortelkanaalbehandeling. Het is duidelijk dat zonder een goede assistent een chirurgische behandeling gekkenwerk is! Daarnaast dienen alle behandelingen in een voor de patiënt en medewerkers hygiënische en veilige omgeving worden uitgevoerd.

In dit gevarieerde programma vind je als deelnemer veel actuele informatie over veel verschillende tandheelkundige onderwerpen. Een must voor iedere assistent!

Ter afsluiting van het programma wordt in elke zaal een korte samenvatting verzorgd door de moderator.

Hand-outs van de presentaties van de sprekers worden de deelnemers ter beschikking gesteld.

Na afloop van het congres ontvangt u een certificaat – bewijs van deelname – dat in het kader van het Q-Keurmerk® wordt uitgereikt.

Tijdschema programma (preventie)assistenten vrijdag 6 november 2009		
Programma (preventie)assistenten	Moderator	M.J.H. de Cleen (blz. 26)
09.00 uur	Opening Congres De Tand in al zijn Facetten	
09.15 – 10.00 uur	Spoelmiddelen	Dr. G.A. van der Weijden (blz. 30)
10.00 – 10.45 uur	Noodrestauraties	S.P.W.H. Keizer (blz. 27)
Pauze	10.45 – 11.15 uur	
11.15 – 12.00 uur	Alginaat Tips en Tricks	Mw.T. Visser (blz. 28)
12.00 – 12.45 uur	Verre en vreemde hygiëne	Drs.W.R. Moorer (blz. 28)
Lunch	12.45 – 14.00 uur	
14.00 – 14.45 uur	De kanaalbehandeling is geen zenuwenklus	M.J.H. de Cleen (blz. 26)
14.45 – 15.30 uur	Kleur bepalen in de dagelijkse praktijk; de moderne inzichten	Mw.dr.A. Dozic (blz. 27)
Pauze	15.30 – 16.00 uur	
16.00 – 17.00 uur	Die blik in de ogen	Dr. R.A.C.A.Voorsmit (blz. 29)
17.00 – 17.15 uur	Samenvatting en afsluiting door M. de Cleen	M.J.H. de Cleen (blz. 26)
Afsluiting	17.15 – 18.15 uur	
17.15 – 18.15 uur	Afsluitende borrel in Expofoyer	

21e Lustrum 6 november 2009 De Doelen Rotterdam

NVT 105 jaar jong! – Lustrumviering

Aansluitend aan het congres start vanaf 18.45 uur het wervelende lustrumprogramma van de NVT.

Inschrijving voor deze avond is mogelijk voor leden en

niet-leden van de NVT, congresdeelnemers en niet-congresdeelnemers.

Wilt u met collegae een bruisende avond beleven?

Schrijf u dan nu in op: www.nvt.nu

M.J.H. de Cleen

Michiel de Cleen (1962) studeerde tandheelkunde aan de Universiteit van Amsterdam.

Na zijn afstuderen in 1988 was hij tot 1995 als docent verbonden aan de vakgroep Cariologie en Endodontologie van ACTA.

Hij voert thans een full-time endodontische praktijk in Amsterdam. Naast zijn klinische werkzaamheden is hij cursusdocent op het gebied van de endodontie, mede-auteur van het standaardwerk “Endodontologie”, hoofdredacteur van het vaktijdschrift “Tandartspraktijk” en auteur van tientallen artikelen in binnen- en buitenlandse vaktijdschriften.

De kanaalbehandeling is geen zenuwenklus

Michiel de Cleen

De wortelkanaalbehandeling is vandaag de dag met veel succes, gemak én plezier uit te voeren door zowel tandarts als assistent. Met de komst van nieuwe instrumenten en materialen is het echter moeilijk om door de bomen het bos te blijven zien. Zeker als er sprake is van een pijnklacht is het dan van belang om te weten wat je moet doen, waarmee dat het beste kan gebeuren en waarom sommige tanden en kiezen meer aandacht vragen dan andere. In zijn lezing zal Michiel de Cleen een update bieden over nieuwe technieken, een overzicht geven van handige tips en trucs en duidelijk maken dat ook bij de kanaalbehandeling goede assistentie van groot belang is voor een goed eindresultaat.

Abstracts en cv sprekers programma (preventie)assistenten vrijdag 6 november 2009

De abstracts en cv's zijn geplaatst in alfabetische volgorde sprekers

Mw. dr. A. Dozic

Alma Dozic werkt op ACTA als Klinische docent Restauratieve Tandheelkunde en als onderzoeker op het gebied van Kleur van de tanden. Zij is in 2005 gepromoveerd op onderwerp: "Capturing Tooth Color". Naast ACTA werkt ze als tandarts gespecialiseerd in restauratieve tandheelkunde in verschillende praktijken. Zij heeft een groot aantal wetenschappelijke en klinische artikelen gepubliceerd, ze presenteert haar werk in Nederland en internationaal en zij is de redactrice van het Nederlandse Jaarboek voor Esthetische Tandheelkunde.

Kleur bepalen in de dagelijkse praktijk, de moderne inzichten Dr. Alma Dozic

De lezing is bedoeld voor de tandartsassistentes en preventie-assistentes die regelmatig deel nemen aan het bepalen van kleur van de tanden. Tevens zal een korte beschrijving gegeven worden over de gestandaardiseerde foto opnamen van de patiënten voor patiëntenbestand. Enkele basisprincipes van tandverschijning en kleurleer zullen uitgelegd worden zodat er een beter begrip zal ontstaan over welke factoren de visuele kleurbeoordeling kunnen beïnvloeden. Een nieuw apparaat voor elektronische kleurmeting zal geïntroduceerd worden en het onderscheid tussen subjectief en objectief kleur bepalen zal gemaakt worden. Tenslotte zullen de deelnemers een kans krijgen om een kleur opname met de kleurmeter uit te voeren.

S.P.W.H. Keizer

Peter Keizer is in 1979 afgestudeerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij werkt parttime als algemeen practicus in een grote groepspraktijk te Zaandam en is daarnaast werkzaam als tandarts-prothetist in de Kliniek voor Parodontologie Amsterdam. Het afgelopen decennium gaf hij meer dan 190 voordrachten en cursussen over uiteenlopende prothetische onderwerpen (implantologie/volkeramiek) in binnen- en buitenland. Hij is lid van AES (American Equilibration Society) en de AAFP (American Academy of Fixed Prosthodontics)

Noodrestauraties Peter Keizer

De term noodrestauratie is eigenlijk niet zo gelukkig want het suggereert dat we het met de kwaliteit niet zo nauw hoeven te nemen want het is maar voor "nood". Liever spreek ik van tijdelijke restauratie waarbij het begrip tijdelijk ruim is te interpreteren. In de dagelijkse praktijk zal het veelal gaan om een periode van rond de drie weken, de tijd tussen prepareren en plaatsen van de restauratie. Het is echter van groot belang de geprepareerde elementen te beschermen tegen invloeden van buitenaf. Zaken als goede randaansluiting en vormgeving, stabilisatie van occlusie en articulatie, voldoende retentie en sterkte, geen parodontale irritatie en een acceptabele esthetiek zijn eisen die we aan een zorgvuldig gemaakt tijdelijke restauratie mogen stellen. Nader beschouwd is het dus helemaal niet zo simpel om "eventjes

een nood-kroontje” te maken zoals zo vaak wordt gezegd. In deze voordracht zal aan al deze aspecten aandacht worden gegeven. Tot slot zal ook de tijdelijke restauratie bedoeld voor een langere periode en vervaardigd in het tandtechnisch laboratorium worden belicht.

Drs. W.R. Moorer

Wilfred R. Moorer, geboren 14 juli 1945 te Rotterdam, studeerde scheikunde aan de Universiteit van Amsterdam met als hoofdrichting microbiologie en bijvakken biochemie en mineralogie. Van 1971 tot 1977 werkte hij bij AKZO, alwaar onderzoek werd verricht naar de bacteriologie van speeksel, de ontwikkeling van enzymatische tandpasta's (Zendium) en naar hygiëne bij industriële bereidingsprocessen van tandpasta, cosmetica en huishoudproducten. In 1977 trad Moorer in dienst bij de faculteit Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam als wetenschappelijk medewerker, later bij ACTA als universitair docent, vakgroep Cariologie & Endodontologie. In 1990 volgde tevens een aanstelling bij de Algemene Kliniek van ACTA (nu Zorginstituut genaamd) als microbioloog/hygiënist.

Verre en vreemde hygiëne Drs. Wilfred Moorer

SARS, Vogelgriep, MRSA, Creutzfeldt-Jakob en de ziekte van Lyme liggen misschien nog vers in het geheugen. Maar vreemde en

van ver komende infecties als Babesia, West-Nijlvirus, Q-koorts, Chikungunya en Rickettsia die worden overgebracht door muggen, teken, luizen en dat soort beestjes lijken ver van ons bed en ver van onze Nederlandse praktijk te staan. Is dat wel zo? Moeten we er toch rekening mee houden? Krijgen we zo'n patient in de stoel, en wat dan? Moet de hygiëne aangepast worden? Op deze vragen krijgt de preventie-assistente een antwoord.

Mw. T. Visser

Tineke Visser heeft jaren als tandarts-assistente gewerkt en sinds 1991 is ze werkzaam bij Cavex Holland BV als Rayon Manager. Zij begon als productspecialist en ging bij tandartspraktijken informatie geven over (nieuwe) Cavex producten. Ook ontwikkelde ze de samenwerking met verschillende dental depots door product-activiteiten en producttrainingen te verzorgen. Regelmatig wordt ze gevraagd om presentaties/workshops te verzorgen voor tandartsen, assistenten en diverse (nascholings-)opleidingen. Kenmerkend in haar manier van presenteren is het ingaan op een onderwerp (b.v. composieten of alginaten) vanaf de basis: de fabricage, de soorten en de eigenschappen. Het is vooral gericht op de toepasbaarheid in de eigen praktijksituatie.

Alginaat Tips & Tricks Tineke Visser

“Alginaat poeder en water mengen, dat is toch niet zo moeilijk? Dit doen we vrijwel dagelijks in onze praktijk”. Een opmerking die wellicht opkomt bij het lezen van het onderwerp. Toch blijkt dat er veel onduidelijkheden zijn binnen dit ‘vanzelfsprekende’ afdruk-materiaal. In de lezing wordt daarom aandacht besteed aan ‘Tips & Tricks’ die de kwaliteit van het alginaatmengsel en het resultaat van de afdruk behoorlijk kunnen verbeteren!

Een goede afdruk is niet alleen prettig voor patiënt en behandelaar, maar is ook wenselijk voor het tandtechnisch laboratorium die er een passend werkstuk op moet maken. Het is interessant om eens dieper in te gaan op de vele ‘Tips & Tricks’ die bij alginaat horen. Als er op de juiste manier gewerkt wordt met alginaat, zal dit in de praktijk (‘letterlijk en figuurlijk’) leiden tot tevreden behandelaren, tandtechnici en tevreden patiënten en dat is tenslotte waar het om gaat.

Dr. R.A.C.A. Voorsmit kaakchirurg i.r.
Ralph A.C.A. Voorsmit studeerde in 1970 af als tandarts te Nijmegen. Na vier jaren te hebben gewerkt op Curaçao en een jaar in Rochester-USA, specialiseerde hij zich in de Mond-, Kaak- en Aangezichtschirurgie in het UMC te Nijmegen, waar hij in 1984 promoveerde. Naast zijn taak als onderwijscoördinator heeft hij nagenoeg alle chirurgische aspecten van de kaakchirurgie

bedreven en wetenschappelijk beschreven. Na zich 40 jaren actief te hebben ingezet voor Tandheelkunde, Geneeskunde en Mond-, Kaak- en Aangezichtschirurgie stopte hij eind mei 2004 met opereren en werd hij door de Subfaculteit Tandheelkunde geëerd met een ereplaats op de ‘Wall of Famous’.

Die blik in de ogen.....! Dr. Ralph A.C.A. Voorsmit,

In deze presentatie zal aandacht worden besteed aan een beladen onderwerp waar helaas slechts weinig over bekend is, omdat daar meestal niet in het openbaar over wordt gesproken: complicaties in de mondheelkunde. Met de huidige innovatieve technieken wordt het de behandelaar – tandarts of kaakchirurg – een stuk eenvoudiger gemaakt en zijn de ingrepen voor de patiënt meestal ook minder belastend, wanneer het tandheelkundige en/of kaakchirurgische routine-behandelingen betreft. Hierdoor dreigt echter ook de arrogantie dat deze behandelingen als ‘een fluitje van een cent’ worden voorgesteld, terwijl juist in iedere routinebehandeling het gevaar van (irreversibele) complicaties verscholen ligt. Dit met alle gevolgen van dien voor de patiënt en een machteloos ‘met-je-rug-tegen-de-muur-gevoel’ voor de behandelaar. ‘Die blik in de ogen .....!’ is niet alleen een presentatie om naar te luisteren en te kijken, maar vooral een verhaal om in stilte te beleven en nimmer te vergeten .....!

Dr. G.A. van der Weijden

Fridus van der Weijden studeerde in 1984 als tandarts af. Niet alleen zijn opleiding Tandheelkunde, ook zijn opleiding in de parodontologie volgde hij aan de Rijksuniversiteit van Utrecht. Zijn erkenning voor 'tandarts-parodontoloog' door de Nederlandse Vereniging van Parodontologie volgde in 1990. In 1993 verdedigde hij zijn proefschrift met de titel 'The use of models and indices in plaque and gingivitis trials'. In 2000 werd hij erkend als 'senior onderzoeker' van de Interuniversitaire Onderzoeksschool Tandheelkunde (IOT). Inmiddels heeft hij ook zijn erkenning gekregen als 'tandarts-implantoloog' door de Nederlandse Vereniging voor Orale Implantologie. Al sinds 1989 verdeelt Van der Weijden zijn tijd tussen de Paro Praktijk Utrecht en de vakgroep Parodontologie van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA).

Verder is hij werkzaam in de praktijk voor Implantologie Drachten. Hij heeft veel onderzoek verricht op het gebied van mondverzorging en parodontale therapie. Hij leidt de industriegroep op het ACTA. Deze industriegroep houdt zich onder ander bezig met contractonderzoek op het gebied van de klinische parodontologie en richt zich met name op de domeinen 'preventie & therapie'. Hij is regelmatig docent bij post-academische cursussen en auteur van het boek 'De Stille Kracht van Ultrasoon'. Ook is hij auteur en co-auteur van meer dan 60 Nederlandstalige en 130 Internationale publicaties.

Spoelmiddelen Dr. Fridus van der Weijden

Het is algemeen aanvaard dat er een relatie bestaat tussen plaque biofilm, ontstekingen van de gingiva en cariës. Een praktische benadering om beide aandoeningen tegelijk te behandelen is het verwijderen van de tandplaque. Het mechanisch verwijderen van plaque is hiervoor op dit moment de meest gebruikte methode. Een goede mondhygiëne vereist tijdrovende handelingen met behulp van borstel, floss, stokers en ragers. Door gebrek aan motivatie, onvoldoende vaardigheid of onwetendheid is dit voor veel patiënten niet op te brengen. Chemische middelen ter vervanging of ondersteuning van mechanische plaqueverwijdering staan reeds lang in de belangstelling, met name het gebruik van mondspoelmiddelen. In deze lezing wordt besproken wat de huidige stand van zaken is over de effectiviteit van diverse producten.

Sponsors

De besturen van de organiserende verenigingen stellen het zeer op prijs dat de hier vermelde bedrijven ondersteuning bieden aan Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten (zie ook: www.detandinalzijfacetten.nl/sponsors).

Een groot deel van de sponsors is vertegenwoordigd met een stand tijdens het congres op vrijdag 6 november. Het wordt zeker aanbevolen om alle sponsors te bezoeken. Zij zullen de laatste ontwikkelingen tonen binnen hun vakgebied en u van alle informatie voorzien. De stands zijn te bezoeken op vrijdag 6 november tijdens de ontvangst, koffie-, lunch- en theepauze.

3M ESPE
3W Informed
ACTA Dental Education
Biomet 3i
Bos BedrijfsOefentherapie
Coltene Whaledent
Dentaid
Dental Union/Neodent
Dentalair Products Nederland
Dent-Med Materials
Dentsply De Trey
Dentsply Friadent
DFA Service
Direct Dental Supplies
Dürr Dental Nederland
Edin
Elysee Dental
Exam Vision Benelux

Excent Educa
Factotaal (Fa-med)
GABA
GC Benelux
GSK Consumer Healthcare
Henry Schein Dental
Hofmeester Dental
Hu-Friedy
Implacom
Ivoren Kruis
Kerr Hawe
Kuraray Dental Benelux
LabOral Diagnostics
Lactona Europe
Lamoral Nederland
Matrix Dental
MyoFunctional Research Co
NMT FenCS

Nobel Biocare Nederland
Optergo
Oral Company Int.
Oudheusden Dental
Pegoma bv – Brite Smile
Philips Oral Healthcare
Proctor & Gamble
Roovos Organisatieontwikkeling
Sara Lee H.B.C.
St. QuAT – Q-Keurmerk®
Straumann
TePe Mondhygiëne Producten
Thommen Medical Benelux
Van Straten Medical
Voco
VVAA
Yoris Medical Products
Zeelte Dental Equipment

Inschrijving en betaling

Inschrijving en betaling

Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten vindt plaats op donderdagavond 5 november voor tandartsleden organiserende verenigingen en op vrijdag 6 november 2009 voor het gehele tandheelkundig behandelteam en studenten in Congresgebouw De Doelen te Rotterdam. Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten wordt georganiseerd door een unieke samenwerking van de volgende verenigingen: NVT, NVvP, NVvE, NVVRT, RTV en NVMKA.

U kunt zich inschrijven via de website van Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten: www.detandinalzijnfacetten.nl/inschrijven. Inschrijven kan ook met de inschrijfkart op de volgende bladzijde. Per deelnemer een inschrijfkart gebruiken. Bij meerdere deelnemers graag de inschrijfkart kopiëren of via de website uitdraaien: www.detandinalzijnfacetten.nl

Inschrijfkosten:

Tandarts lid	5 november	EUR 145	Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	5 november	EUR 75
Tandarts lid	6 november	EUR 365	Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	6 november	EUR 100
Tandarts lid	5 & 6 november	EUR 435	Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	5 & 6 november	EUR 150
Tandarts, niet-lid	6 november	EUR 425	Student tandheerkunde én lid NVT	6 november	EUR 50
Mondhygiënist, lid NVvP	6 november	EUR 250	Student tandheerkunde, geen lid	6 november	EUR 75
Mondhygiënist, niet-lid NVvP	6 november	EUR 310			
(Preventie)assistent	6 november	EUR 150			

Bij inschrijving ná 1 september 2009 worden de tarieven met de volgende bedragen verhoogd:

- Tandarts	50 EUR
- Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	25 EUR
- Mondhygiënist	45 EUR
- (Preventie)assistent	25 EUR
- Student	inschrijfbedrag wordt niet verhoogd

Algemene informatie:

- In de congreskosten zijn inbegrepen:
  - Donderdagavond 5 november 2009: donderdagavond sessie, buffet, koffiepauze en borrel na afloop
  - Vrijdag 6 november 2009: congres vrijdag, stands sponsoren, lunch, koffie en thee, borrel na afloop, hand-outs van de presentaties van de sprekers
- Het verschuldigde bedrag van uw inschrijving wordt vanaf augustus afgeschreven van het door u opgegeven rekeningnummer
- Na inschrijving ontvangt u een bevestiging
- Annulering van uw inschrijving: schriftelijk (per email) tot 10 oktober 2009: EUR 30 administratiekosten – info@detandinalzijnfacetten.nl
- Bij annulering vanaf 10 oktober 2009 bent u het gehele inschrijfbedrag verschuldigd.

Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten - Organisatie: NVT – NVvP – NVvE – NVVRT – RTV - NVMKA

Donderdagavond 5 en vrijdag 6 november 2009, De Doelen, Rotterdam

☐ Tandarts lid	5 november	EUR 145	☐ Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	5 november	EUR 75
☐ Tandarts lid	6 november	EUR 365	☐ Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	6 november	EUR 100
☐ Tandarts lid	5 & 6 november	EUR 435	☐ Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT	5 & 6 november	EUR 150
☐ Tandarts, niet-lid	6 november	EUR 425	☐ Student tandheelkunde én lid NVT	6 november	EUR 50
☐ Mondhygiënist, lid NVvP	6 november	EUR 250	☐ Student tandheelkunde, geen lid	6 november	EUR 75
☐ Mondhygiënist, niet-lid NVvP	6 november	EUR 310			
☐ (Preventie)assistent	6 november	EUR 150			

Bij inschrijving ná 1 september 2009 worden de tarieven met de volgende bedragen verhoogd: Tandartsen - 50 EUR, Tandarts afgestudeerd in 2008/2009 én lid NVT - 25 EUR, Mondhygiënisten - 45 EUR, (Preventie)assistenten - 25 EUR, Studenten - inschrijfbedrag wordt NIET verhoogd

Inschrijving NVT Iustrum – aansluitend aan Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten – vrijdagavond 6 november: www.nvt.nu

Achternaam deelnemer: _____ Voorletters: _____ M / V

Big-nummer (tandarts): _____ Email adres: _____

Straat: _____ Huisnummer: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Tel praktijk: _____ Tel privé: _____

Lid van:

NVT

NVvP

NVvE

NVVRT

NVMKA

RTV

(meerdere keuzes mogelijk)

Ondergetekende verleent eenmalig machtiging aan de organisatie om van zijn/haar rekening de kosten af te schrijven voor Het Congres 2009 De Tand in al zijn Facetten, 5 en 6 november 2009 ten gunste van bankrekening 45.89.97.862 ten name van NVT congresregistratie, Almkerk.

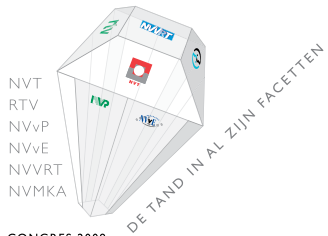
Rekeningnummer: _____ Bank/ Giro Datum: _____

Op naam van: _____

Handtekening: _____

Plaats: _____

CONGRES 2009
5 & 6 NOVEMBER
DE DOELEN ROTTERDAM

Postzegel niet nodig

Congres 2009
De Tand in al zijn Facetten
Antwoordnummer 15000
4269 ZV BABYLONIENBROEK

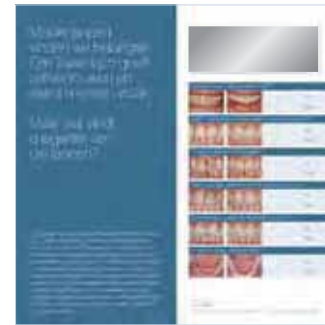

EXCENT
TANDTECHNIEK

info@excent.eu
www.excent.eu
0800 - 330 0000

Een mooie glimlach blijft voor de meeste Nederlanders belangrijk. Ook in economisch mindere tijden. Om cliënten daarbij te ondersteunen bieden de meer dan 25 Excent laboratoria deze folders kosteloos aan.

Krijgt u dit in úw praktijk?
Belt u 0800 - 330 0000 voor
meer informatie of kijk op
www.excent.eu voor
meer tandtechnische
voordelen.

Helpende handen voor mooie tanden.